

Sprawozdanie z konsultacji na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹

Konsultacje na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie trwały od 21 sierpnia 2023 r. do 11 września 2023 roku². W tym czasie organizacje miały czas na przedstawienie swoich uwag i wniosków. W wyznaczonym terminie, swoje uwagi i wnioski zgłosiły m.in.:

- 1) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece,
- 2) Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,
- 3) Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,
- 4) Fundacja Frank Bold,
- 5) Fundacja 360,
- 6) Gierałtowski Alarm Smogowy,
- 7) Health & Environment Alliance (HEAL),
- 8) Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,
- 9) Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,
- 10) Polski Alarm Smogowy,
- 11) Porajski Alarm Smogowy,
- 12) Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk,
- 13) Fundacja Napraw Sobie Miasto,
- 14) Koordynator Clean Cities Campaign.

---

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 571

² https://bip.slaskie.pl/sprawy_w_urzedzie/konsultacje/konsultacje-spoleczne-projektu-uchwaly-sejmiku-województwa-slaskiego-w-sprawie-programu-ochrony-powietrza-dla-województwa-slaskiego-aktualizacja.html

Tabela 1. Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie aktualizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
1	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kominki i Piece	Str. 314, Działanie operacyjne „Zalecenie ograniczenia stosowania kominków”	Usunięcie w całości tego zapisu	<p>Zgodnie z UCHWAŁĄ NR V/36/1/2017 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, od 1 stycznia 2023 na terenie województwa śląskiego możliwa jest eksploatacja wyłączenie miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń spełniających wymogi ekoprojektu lub mających sprawność min. 80% lub takich, które zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. a) załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185. Zatem wprowadzenie takiego zapisu ograniczałoby użytkowanie nowoczesnych i niskoemisyjnych kominków, ponieważ użytkowanie wszelkich innych jest już zabronione. Zakaz używania kominków w tzw. dni smogowe nie może dotyczyć kominków spełniających wymogi ekoprojektu i innych kominków niskoemisyjnych. Z programu należy usunąć wszelkie zapisy dyskryminujące drewno, które jest odnawialnym źródłem energii oraz wszelkie zapisy promujące gaz, który jest paliwem kopalnym. Projekt ogranicza prawo własności, poprzez wprowadzenie zakazu eksploatacji kominków i miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na biomasę w określone dni, naruszając tym samym art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. POP będąc aktem prawa miejscowego powinien w zakresie ograniczenia prawa własności opierać się na wyraźnej delegacji ustawowej. Delegacji takiej nie daje Art. 91 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Ograniczenia polegają na zakazie eksploatacji przez co uniemożliwiają korzystanie ze spełniających obowiązujące normy i legalnie zakupionych oraz zamontowanych urządzeń zgodnie z ich przeznaczeniem – tym samym naruszają istotę prawa własności. Z braku ustawowego określenia dopuszczalnych ram ograniczeń praw i używając argumentu potrzeby poprawy jakości powietrza ustawodawca na poziomie uchwał lokalnych mógłby zabronić dosłownie wszystkiego i każdemu. Każda bowiem aktywność człowieka ma wpływ na środowisko i jakość powietrza. Projekt aktualizacji w zakresie kominków nie zawiera ani prawidłowej diagnozy ani analizy problemu emisji opartej na inwentaryzacji urządzeń. Jeśli POP wprowadza zakaz eksploatacji bardzo konkretnej, wąskiej grupy urządzeń, to ich wpływ na środowisko powinien być dokładnie udokumentowany, aby taki zakaz był uzasadniony. Emisja z urządzeń ekoprojektowych ma minimalny udział w całości emisji w strefie aglomeracja łódzka. Naszym zdaniem przekroczenie delegacji ustawowej polega tu na tym, że z powodu złej jakości powietrza ograniczono eksploatację urządzeń, których wpływ na emisję nie został udokumentowany. Ustawa bowiem istotnie umożliwia wprowadzanie zakazów, ale pod pewnymi warunkami. Zgodnie z Art. 91 punkt 7a Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, Program Ochrony Powietrza powinien zawierać podział źródeł zanieczyszczeń i planowany do osiągnięcia efekt ekologiczny działań naprawczych. Skoro jednym z działań naprawczych jest zakaz eksploatacji kominków, a wkrótce będą to tylko kominki ekoprojektowe, to ta grupa urządzeń powinna być wyszczególniona w projekcie jako źródło zanieczyszczeń a jej udział w zanieczyszczeniu powietrza powinien być udokumentowany. Niestety projekt nie zawiera takich informacji. Projekt nie określa również planowanego do osiągnięcia efektu ekologicznego, jaki spowoduje wprowadzenie działania naprawczego w postaci zakazu eksploatacji kominków. Pod tym względem projekt nie spełnia wymogów ustawowych. Zgodnie z Art. 91 punkt 7a Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, opracowany przez zarząd województwa projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien uwzględniać przeprowadzone przez zarząd województwa analizy udziału w przekroczeniach poziomów substancji w powietrzu poszczególnych grup źródeł emisji</p>	<p>Nie uwzględniono. Obecny zapis w projektowanym PDK, który dotyczy zalecenia ograniczenia stosowania kominków zostaje zmieniony na zakaz stosowania kominków wykorzystywanych na cele rekreacyjne. PDK odnosi się m.in. do działań w zakresie ograniczenia skutków i czasu trwania przekroczeń poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu. Zakaz stosowania kominków w celach rekreacyjnych jest skutecznym działaniem ograniczającym emisje do powietrza.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>tych substancji i określać odpowiednie działania naprawcze w przypadku przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych substancji. Projekt nie zawiera takiej analizy dla grupy źródeł emisji jaką są kominki, a w szczególności kominki ekoprojektowe.</p> <p>Z tych właśnie powodów w lipcu tego roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił mazowiecki Program Ochrony Powietrza w zakresie, w jakim wprowadzał on ograniczenia eksploatacji kominków.</p> <p>Drewno jest paliwem ekologicznym na każdym etapie jego przetwarzania i energetycznego wykorzystania. Produkcja drewna opałowego nie ma negatywnego wpływu na poziom zalesienia w Polsce a wręcz przeciwnie: stymuluje rozwój gospodarki przez zalesianie niezagospodarowanych gruntów i zapewnia miejsca pracy. Paliwa drzewne są w głównej mierze produktem ubocznym pozyskiwania i przetwarzania drewna pełnowartościowego wykorzystywanego w przemyśle meblarskim i w konstrukcjach drewnianych. Lokalne wykorzystywanie drewna przekłada się na minimalny ślad węglowy wynikający z transportu i przygotowania do wykorzystania jako stałego biopaliwa. Drewno z polskich lasów jako uboczny produkt gospodarki leśnej, jest powszechnie dostępne i niedrogie.</p> <p>W przypadku ogrzewania drewnem powstaje tyle samo dwutlenku węgla, ile wchłonęło ono podczas swojego wzrostu, czego rezultatem jest zerowy bilans emisji CO₂. Jest to zgodne z polityką UE, której celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Używanie drewna, w przeciwieństwie do gazu, który jest paliwem kopalnym, nie wiąże się z emisją gazów cieplarnianych i pozwala na spełnienie wymaganego przez UE udziału OZE w miksie energetycznym.</p> <p>Badania kominków w warunkach rzeczywistych wykazały, że emisja pyłów mieści się w granicach wyznaczonych przez Ekoprojekt a emisja BaP jest 100 do 1000 razy niższa niż przewidują to normy.</p> <p>Wspomniane badania to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badanie kominka w warunkach rzeczywistych wykonane w 2021 r. na zlecenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kominki i Piece przez Przedsiębiorstwo Badań i Ekspertyz Środowiska „SEPO” (Raport z badań o numerze 527/10-20/1 i publikacja w Science Direct https://authors.elsevier.com/c/1f1Qc7tDQ9Kmmo). Badanie to wykazało, że emisja BaP z kominka jest o 95,8% niższa niż przewiduje to wskaźnik EMEP i o 97,5% niższa od wskaźnika Krajowej Bazy KOBiZE. 2. Badanie kominka w warunkach rzeczywistych wykonane na zlecenie firmy Hajduk przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla (obecnie Instytut Technologii Paliw i Energii) w 2022 r. (Nr ewidencyjny IChPW 47/2022). Badanie to wykazało, że emisja BaP z kominka jest o 98,3% niższa niż przewiduje to wskaźnik EMEP i aż o 99 % niższa od wskaźnika Krajowej Bazy KOBiZE. <p>W opinii IChPW (obecnie Instytut Technologii Paliw i Energii) kominki spełniające wymogi ekoprojektu wpisują się w trend rozwojowy urządzeń OZE minimalizujących negatywne oddziaływanie na jakość powietrza i są rekomendowane szczególnie w miejscach narażonych na pojawienie się tzw. epizodów smogowych.</p> <p>Drewno jest najtańszym, lokalnym i najłatwiej dostępnym źródłem energii, a jednocześnie paliwem odnawialnym. Drewno zastępuje importowane paliwa co prowadzi do wzrostu zatrudnienia w regionie przy pracy w lasach, pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna. Pracownicy zatrudnieni w regionie wydają zarobione pieniądze w regionie. Import paliw powoduje odpływ pieniędzy z regionu.</p> <p>Zakazy i ograniczenia eksploatacji kominków należy zastąpić edukacją na temat</p>	

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>prawidłowego spalania.</p> <p>Programy Ochrony Powietrza powinny być tworzone z dbałością o bezpieczeństwo energetyczne obywateli poprzez promowanie ogrzewaczy pomieszczeń opalanych odnawialną biomasą leśną, spełniających wymagania EKOPROJEKTU na równi z innymi urządzeniami zasilanymi OZE (jak np. pompy ciepła, fotowoltaika). Przepisy takie nie mogą prowadzić do powstawania lub zwiększania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p> <p>Importowane paliwa – gaz, węgiel, energia elektryczna – są droższe niż paliwa lokalne, takie jak drewno. W sytuacjach klęsk żywiołowych lub kryzysu energetycznego są one też trudno dostępne. Ograniczenia dla drewna lub ograniczenia eksploatacji urządzeń na drewno w oczywisty sposób powodują większe koszty dla gospodarstw domowych.</p> <p>W obliczu rosnących cen gazu, braku pewności co do ciągłości dostaw tego surowca oraz zawieszenia przez dostawców gazu wykonywania nowych przyłączy, wszelkie ograniczenia możliwości używania biomasy prowadzą wprost do ubóstwa energetycznego i godzą w bezpieczeństwo energetyczne uzależniając ludzi od dużych sieci przesyłowych i skazując na monopol dostawców i związane z tym wysokie ceny.</p> <p>Ograniczenia i zakazy dla najtańszego, lokalnego i odnawialnego źródła energii jakim jest drewno w oczywisty sposób pogarszają i tak trudną sytuację osób najuboższych. Inne źródła energii lub nowoczesne i drogie technologie są dla osób najuboższych po prostu nieosiągalne. Program przez swoje dotychczasowe zapisy prowadzi do powstawania zjawiska ubóstwa energetycznego.</p>	
2	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie</p>	s. 215, 1.7.2.2. Scenariusz redukcji	Rzetelna analiza alternatywnych scenariuszy działań naprawczych celem osiągnięcia poprawy jakości powietrza w najkrótszym możliwym terminie.	<p>Obowiązkiem Programu ochrony powietrza jest wskazanie scenariuszy wielkości emisji w roku docelowym, a więc dobrą praktyką powinna być analiza co najmniej kilku różnych scenariuszy działań, aby wybrać scenariusz realny do wdrożenia, który zapewni osiągnięcie poprawy jakości powietrza w możliwie najkrótszym terminie.</p> <p>POP dla woj. śląskiego teoretycznie wskazuje na dwa scenariusze – „scenariusz bazowy” i „scenariusz redukcji”, ale faktycznie scenariusz redukcji nie różni się od scenariusza bazowego. Nie wskazano w nim żadnych dodatkowych działań dla żadnego z sektorów. Mimo, że „scenariusz bazowy” zapewnia osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń w roku prognozy 2026, to nie wiadomo czy możliwe byłoby osiągnięcie tych poziomów wcześniej, bo nie zostało to przeanalizowane w żadnym ze scenariuszy.</p> <p>Nie wiadomo również czy możliwe byłoby osiągnięcie niższych stężeń w roku 2026, bardziej zbliżonych do rekomendacji WHO i projektu nowej dyrektywy CAFE. Zwłaszcza, że zgodnie z projektem nowej dyrektywy CAFE nowe, znacznie niższe poziomy dopuszczalne zanieczyszczeń będą obowiązywały od roku 2030, a więc już 4 lata po roku docelowym obecnego POP.</p>	<p>Nie uwzględniono.</p> <p>Zakres programu ochrony powietrza określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159).</p> <p>Wskazuje ono, że najpierw w POP należy zbadać jak realizacja przepisów prawa wpłynie na jakość powietrza. To zbadane zostało w ramach scenariusza bazowego. Dopiero, gdy to nie przyniesie wymaganej poprawy należy zaproponować dodatkowe działania.</p> <p>Przeprowadzona analiza redukcji emisji w wyniku realizacji uchwały antysmogowej i modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń wykazały, że w przypadku województwa śląskiego, realizacja obowiązujących przepisów prawa jest wystarczająca do dotrzymania poziomów dopuszczalnych i docelowego w powietrzu.</p> <p>Biorąc pod uwagę możliwości</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>„Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				<p>techniczne i ekonomiczne wskazany termin 31.12.2026 jest najkrótszym możliwym terminem.</p>
3	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm</p>	<p>s. 220, 1.8.1 Informacja o możliwych do podjęcia działaniach w obszarach przekroczeń</p>	<p>Wskazanie jako obowiązkowego wsparcia osób ubogich energetycznie w działaniu: Edukacja ekologiczna dla każdej strefy poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikację takich osób w gminie, – skierowanie do nich bezpośredniej informacji o: kosztach alternatywnych źródeł ogrzewania, możliwościach dofinansowania do zmiany sposobu ogrzewania, obowiązkach wynikających z uchwały antysmogowej, <p>Jako fakultatywne działanie można wskazać promocję i wdrażanie programów typu Ogrzeż sąsiada, który służył zaangażowaniu mieszkańców w identyfikację osób ubogich energetycznie na terenie Godowa.</p>	<p>Wsparcie osób ubogich, starszych, niezaradnych życiowo oraz niewykształconych, które w dużej części stanowią grupę ubogich energetycznie, jest ważne, ale nie znajduje bezpośredniego odbicia w harmonogramie działań naprawczych. Osoby te w większości nie skorzystają samodzielnie z punktu Czystego Powietrza, wymagają wsparcia już na etapie poinformowania.</p> <p>Gminne programy dotacyjne, tam gdzie funkcjonują, mogą skupiać się w pierwszej kolejności na wsparciu właśnie osób ubogich energetycznie. Wymaga to jednak skutecznej identyfikacji tej grupy, dotarcia do niej z informacją, wsparcia w wyborze źródła i prowadzenie przez proces termomodernizacji.</p>	<p>Uwzględniono częściowo. Wskazano jako dobrą praktykę dla ekodoradców, a nie obowiązek, identyfikację osób potrzebujących i skierowanie do nich wsparcia, jeżeli wyrażą na to zgodę.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk				
4	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk	s.233, 1.8.4. Harmonogram realizacji	Wskazanie obowiązkowych działań Urzędu Marszałkowskiego w zakresie wsparcia samorządów gminnych i powiatowych oraz koordynacji działań: – koordynacja współpracy między gminami / miastami poprzez organizację szkoleń, warsztatów wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, – bieżący monitoring wdrażania uchwały antysmogowej poprzez cykliczną publikację raportów i rankingów aktywności gmin w zakresie liczby wymian kotłów, liczby pozostałych kotłów niespełniających wymogów uchwały oraz liczby prowadzonych kontroli. – współfinansowanie w ramach regionalnego programu operacyjnego lub budżetu województwa prowadzenia kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej w gminach, tworzenia straży gminnych oraz zatrudnienia ekodoradców.	Efektywna realizacja obowiązkowych działań gmin wymaga wsparcia i koordynacji ze strony urzędu marszałkowskiego. Dlatego obowiązki w tym zakresie również powinny zostać określone w POP. Działania urzędu marszałkowskiego powinny obejmować monitorowanie działań podejmowanych przez gminy z wskazywaniem postępów w realizacji uchwały antysmogowej. Równie ważna jest rola koordynatora w zakresie współpracy i wymiany doświadczeń między gminami, aby wszyscy mogli czerpać wzorce od najlepszych, najbardziej aktywnych i skutecznych gmin. Dodatkowo zarząd województwa ma możliwość programowania środków finansowych niezbędnych dla wsparcia gmin, zwłaszcza tych z mniejszym budżetem własnym, aby mogły prowadzić działania doradcze dla mieszkańców i działania kontrolne.	Wyjaśnienie. Zarząd Województwa Śląskiego wspiera gminy poprzez organizację spotkań, szkoleń, konferencji oraz poprzez dofinansowanie działań w zakresie poprawy jakości powietrza takie jak: zatrudnienie ekodoradców współfinansowane z Programu Life, organizacja Inicjatywy Antysmogowej oraz Gmina Pełną Piersią w ramach Marszałkowskiego Programu Poprawy Jakości Powietrza.
5	Alarm Smogowy	Działanie	Doprecyzowanie, że hierarchia działań jest	Hierarchia powinna być wiążąca nie tylko w zakresie pkt 1, 2, 3 i 4 wskazanych w opisie	Nie uwzględniono.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>– Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>	<p>PL2401_ZSO / PL2402_ZSO / PL2403_ZSO / PL2404_ZSO/ PL2405_ZSO s. 234-235; 1.8.4.1 s. 243; 1.8.4.2 s. 250; 1.8.4.3 s. 256; 1.8.4.4 s. 262; 1.8.4.5</p>	<p>wiążąca (a nie stanowi jedynie rekomendacji).</p>	<p>działania naprawczego, ale również w zakresie poszczególnych tiretów w pkt 2 i 3. tj. w przypadku wymiany istniejących urządzeń grzewczych na nowe urządzenia grzewcze (pkt 2) oraz w przypadku nowych budynków (pkt 3), zastosowanie urządzenia znajdującego się niżej w hierarchii powinno być dopuszczalne wyłącznie, jeżeli zastosowanie urządzenia znajdującego się wyżej w hierarchii nie jest możliwe ze względów technicznych lub jeżeli koszty związane z jego zastosowaniem są nieproporcjonalne do korzyści. Przykładowo, zastosowanie ogrzewania gazowego powinno być dopuszczalne wyłącznie w przypadku, gdy z przyczyn technicznych lub ekonomicznych nie jest możliwe zastosowanie ogrzewania w oparciu o OZE (pompy ciepła skojarzonej z fotowoltaiką).</p> <p>Przyjęcie takiego rozwiązania jest spójne ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie, którego cel strategiczny C Wysoka jakość środowiska, odnosząc się do jakości powietrza w działaniu „Niskoemisyjne Śląskie”, wskazuje na konieczność przedsięwzięć:</p> <p>2. Rozwój OZE, w tym wsparcie prosumentów i klastrów energii,</p> <p>4. Wpieranie i promowanie podłączania indywidualnych gospodarstw domowych do zbiorowego systemu zaopatrywania w energię, gaz i ciepło.</p>	<p>Podmioty eksploatujące instalacje grzewcze, znając swoje możliwości finansowe i techniczne, wybierają odpowiedni sposób ogrzewania bezemisyjny lub niskoemisyjny.</p>
6	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p>	<p>Działanie PL2401_ZSO / PL2402_ZSO / PL2403_ZSO / PL2404_ZSO/ PL2405_ZSO s. 234; 1.8.4.1 s. 243; 1.8.4.2</p>	<p>Usunięcie z opisu działania naprawczego pkt 2) tiretu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nowe kotły węglowe spełniające wymogi ekoprojektu <p>Usunięcie z opisu działania naprawczego z pkt 3) tiretu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – montaż nowych kotłów węglowych spełniających wymogi ekoprojektu 	<p>Należy wprowadzić całkowity zakaz instalacji źródeł opalanych węglem w nowych budynkach. W tym zakresie POP nie będzie wkraczał w zakres tzw. uchwały antysmogowej, ponieważ uchwała antysmogowa reguluje zasady eksploatacji instalacji, a nie wprowadza ograniczeń lub zakazów w zakresie projektowania nowych budynków. Należy przy tym dokładnie zdefiniować pojęcie nowego budynku, aby uniknąć wątpliwości interpretacyjnych (sugerowane rozwiązanie określenie daty wydania pozwolenia na budowę lub daty zgłoszenia od których budynek jest „nowy” w rozumieniu POP). Zakaz instalowania nowych urządzeń opalanych węglem jest spójny również z Polityką</p>	<p>Nie uwzględniono. Program ochrony powietrza nie jest dokumentem, który mógłby zakazać stosowania paliw węglowych w nowych budynkach.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>	<p>s. 250; 1.8.4.3 s. 256; 1.8.4.4 s. 262; 1.8.4.5</p>		<p>Energetyczną Polski do 2040 r., która zakłada odejście od stosowania węgla w gospodarstwach domowych w miastach do 2030 r., na obszarach wiejskich do 2040 r. Będzie miał również pozytywny wpływ na zmiany klimatu.</p>	
7	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski</p>	<p>Działanie PL2401_ZSO / PL2402_ZSO / PL2403_ZSO / PL2404_ZSO/ PL2405_ZSO s. 235; 1.8.4.1 s. 243; 1.8.4.2 s. 250; 1.8.4.3 s. 256; 1.8.4.4 s. 262; 1.8.4.5</p>	<p>Propozycja zmiany brzemienia: – stosowanie zbiorników buforowych jako obowiązkowe w przypadku wszystkich kotłów na paliwo stałe (zgodnie z dokumentacją techniczną kotła), także istniejących.</p>	<p>Należy wprowadzić obowiązek wyposażenia kotłów na paliwo stałe z ręcznym podawaniem paliwa spełniających wymagania 5 klasy lub ekoprojektu w zbiornik buforowy o odpowiedniej pojemności (również w przypadku kotłów istniejących). Obecnie wymóg ten dotyczy wyłącznie finansowania ze środków publicznych, w dodatku sformułowanie „kotłów z ręcznym podawaniem paliwa (kotły zgazowujące)” może sugerować, że ten obowiązek dotyczy wyłącznie kotłów zgazowujących. Brak stosowania zbiorników buforowych ma negatywne konsekwencje dla emisji zanieczyszczeń - nawet w przypadku spełnienia przez urządzenie wymagań ekoprojektu (w tym z automatycznym podawaniem paliwa) brak zbiornika nie pozwala na osiągnięcie przez kocioł mocy i sprawności pozwalających na emisje zanieczyszczeń w limitach określonych dla urządzeń tej klasy.</p>	<p>Nie uwzględniono. Program ochrony powietrza nie jest dokumentem, który mógłby nakazać użytkownikom kotłów zakupienia zbiornika buforowego. Natomiast gminy w regulaminie dofinansowania do wymiany źródła ciepła mają możliwość, by taki wymóg zamieścić.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
8	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p>	<p>Działanie PL2401_EE / PL2402_EE / PL2403_EE / PL2404_EE / PL2405_EE s. 238; 1.8.4.1 s. 246; 1.8.4.2 s. 253; 1.8.4.3 s. 259; 1.8.4.4 s. 265; 1.8.4.5</p>	<p>Wskazanie terminu realizacji obowiązku zapewnienia ekodoradcy, uruchomienia punktu obsługi programu Czyste Powietrze oraz zamieszczenia informacji na głównej stronie internetowej maksymalnie 6 miesięcy od wejścia w życie uchwały w sprawie Programu ochrony powietrza.</p>	<p>Wskazane obowiązki są działaniami realizowanymi przez cały okres Programu (do końca 2026), ale konieczne jest też określenie terminu początkowego przy uwzględnieniu czasu na zatrudnienie pracownika, uruchomienie punktu obsługi oraz modyfikację strony internetowej.</p>	<p>Wyjaśnienie. Z założenia uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie aktualizacji Programu wejdzie w życie z dniem 1.01.2024 roku. W sprawozdaniach z realizacji działań za 2024 rok gminy będą musiały określić, czy spełniły obowiązek zapewnienia ekodoradcy (wskaźnik monitorowanie postępu). Oznacza to, że w ciągu 2024 roku muszą zapewnić ekodoradcę. Uznano to za wystarczające określenie terminu początkowego.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
9	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p>	<p>Działanie PL2401_EE / PL2402_EE / PL2403_EE / PL2404_EE s. 238; 1.8.4.1 s. 246; 1.8.4.2 s. 253; 1.8.4.3 s. 259; 1.8.4.4</p>	<p>Propozycja zmiany brzemienia: Efekt rzeczowy: Minimum 20 wydarzeń edukacyjnych w roku ściśle związanych z tematem ochrony i jakości powietrza w każdej gminie, przy czym odbiorcami co najmniej połowy wydarzeń powinny być osoby pełnoletnie.</p>	<p>Wydarzenia edukacyjne nie powinny zostać zdominowane przez akcje szkolne. Edukacja dzieci i młodzieży jest ważna, ale należy pamiętać, że cały czas trzeba edukować i uświadamiać osoby, które w swoich domach decydują o sposobie ogrzewania, czyli osoby dorosłe.</p>	<p>Nie uwzględniono. Wymagałoby to dodatkowego monitorowania do jakich osób trafiają treści przekazywane w ramach wydarzeń i akcji edukacyjnych oraz ich identyfikowania i gromadzenia danych osobowych, z którymi następnie należy postępować zgodnie z RODO.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
10	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p>	<p>Działanie PL2405_EE s. 265; 1.8.4.5</p>	<p>Propozycja zmiany brzemienia: Efekt rzeczowy: Minimum 10 wydarzeń edukacyjnych w roku ściśle związanych z tematem ochrony i jakości powietrza w każdej gminie, przy czym odbiorcami co najmniej połowy wydarzeń powinny być osoby pełnoletnie.</p>	<p>Wydarzenia edukacyjne nie powinny zostać zdominowane przez akcje szkolne. Edukacja dzieci i młodzieży jest ważna, ale należy pamiętać, że cały czas trzeba edukować i uświadamiać osoby, które w swoich domach decydują o sposobie ogrzewania, czyli osoby dorosłe.</p>	<p>Nie uwzględniono. Wymagałoby to dodatkowego monitorowania do jakich osób trafiają treści przekazywane w ramach wydarzeń i akcji edukacyjnych oraz ich identyfikowania i gromadzenia danych osobowych, z którymi następnie należy postępować zgodnie z RODO.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk				
11	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk	Działanie PL2401_KPP / PL2402_KPP / PL2403_KPP / PL2404_KPP / PL2405_KPP s. 239; 1.8.4.1 s. 247; 1.8.4.2 s. 254; 1.8.4.3 s. 260; 1.8.4.4 s. 266; 1.8.4.5	Propozycja zmiany brzemienia: W przypadku co najmniej 10% kontroli lub przynajmniej raz, gdy niemożliwe jest określenie 10% poziomu kontroli, podczas których wykazano nieprawidłowość związaną z podejrzeniem spalania odpadów kontrola powinna zakończyć się pobraniem próbki popiołu z paleniska lub pozostałości ogniska na terenie otwartym.	Zmiana pozwoli na pobieranie próbek popiołu również w sytuacji spalania odpadów na otwartym terenie. Nie w każdej sytuacji, w której dochodzi do tego wykroczenia, możliwe jest bezpośrednie stwierdzenie spalania odpadów – analogicznie jak przy spalaniu odpadów w paleniskach w piecach i kotłach.	Nie uwzględniono. Brak metodyki na pobór próbek i określenie na podstawie badania popiołu z ogniska, czy były w nim spalone odpady.
12	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,	Działanie PL2401_KPP / PL2402_KPP /	Propozycja zmiany brzemienia: Jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli wykazano nieprawidłowość polegającą	Należy doprecyzować, że kontrole następcze powinny służyć eliminacji przede wszystkim źródeł niespełniających wymagań uchwały antysmogowej. Ponadto zgodnie z planowanym efektem rzeczowym dla tego działania, obowiązek kontroli następczych	Wyjaśnienie. Wprowadzono zapis, że „ponowną kontrolę należy przeprowadzić

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>	<p>PL2403_KPP / PL2404_KPP / PL2405_KPP s. 239; 1.8.4.1 s. 247; 1.8.4.2 s. 254; 1.8.4.3 s. 260; 1.8.4.4 s. 266; 1.8.4.5</p>	<p>na nieprzebrzeganiu uchwały antysmogowej dla woj. śląskiego, gmina (starosta) ma obowiązek przeprowadzić ponowną kontrolę w ciągu 3 miesięcy w sezonie grzewczym lub w ciągu 6 miesięcy w pozostałym okresie.</p>	<p>powinien dotyczyć także starostów odpowiedzialnych za kontrolę podmiotów gospodarczych. Nawet półroczny okres dostosowania źródła do wymagań uchwały antysmogowej należy odpowiednio skrócić. Sformułowanie „za” może niepotrzebnie utrudniać prowadzenie weryfikacji, proponowane przez nas sformułowanie pozwala na większą elastyczność kontroli następczej.</p>	<p>w terminie do 6 miesięcy”.</p>
13	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank</p>	<p>Działanie PL2401_KPP / PL2402_KPP / PL2403_KPP / PL2404_KPP / PL2405_KPP s. 239; 1.8.4.1 s. 248; 1.8.4.2 s. 255; 1.8.4.3 s. 261; 1.8.4.4</p>	<p>Proponowane zwiększenie liczby kontroli rutynowych jest adekwatne do skali problemu zanieczyszczenia powietrza. Należy jednak wziąć pod uwagę, że prawdopodobne jest zaostrenie dotychczasowych poziomów stężeń substancji w powietrzu (zgodnie z rekomendacjami WHO), co może oznaczać konieczność podjęcia znacznie bardziej radykalnych działań i proponowana liczba kontroli w tej sytuacji okaże się</p>	<p>Skuteczna egzekucja przepisów, w tym uchwały antysmogowej, jest kluczowa dla powodzenia działań naprawczych i redukcji zanieczyszczenia powietrza. Założone efekty rzeczowe są realne do osiągnięcia i powiązane z wielkością gminy. W przeciwieństwie do efektów rzeczowych w dotychczas obowiązującym POP, które były osiągalne przez gminy bez żadnych problemów, proponowane mają szansę skutecznie ograniczyć emisję przez eliminowanie urządzeń niezgodnych z uchwałą antysmogową. Działania kontrolne w takiej skali powinny być osiągalne dla gmin zwłaszcza w przypadku powiązania ich z proponowanym przez nas działaniem dot. ustalenia liczby urządzeń niespełniających wymogów uchwały antysmogowej i weryfikacją wpisów bazy CEEB.</p>	<p>Nie uwzględniono. W wyniku zasadnych uwag gmin zmniejszono wymaganą liczbę kontroli.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Belk</p>	<p>s. 267; 1.8.4.5</p>	<p>niewystarczająca dla spełnienia swojej funkcji przez to działanie naprawcze.</p>		
14	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy,</p>	<p>Działanie PL2401_OET, s. 241</p>	<p>Dodanie w opisie działania naprawczego pkt: 4) obowiązek przeprowadzenia analizy możliwości/zasadności wprowadzenia stref czystego transportu (SCT) w aglomeracjach/Bielsku-Białej/Częstochowie (bez strefy śląskiej) 5) wprowadzenie SCT, jeżeli wyniki analizy wskazują na istotny, pozytywny efekt ekologiczny.</p>	<p>Strefy czystego transportu są instrumentem pozwalającym ograniczać emisje z transportu zdecydowanie efektywniej, niż rozbudowa infrastruktury rowerowej (choć zadanie to jest pożądane), czy kontrole stacji diagnostycznych. W Polsce SCT wprowadzają już samorządy w Krakowie i Warszawie. Pojawiające się inicjatywy w tym zakresie (np. Metropolii G-Z, Gliwic) otrzymałyby dzięki temu pozytywny impuls.</p>	<p>Nie uwzględniono. Działanie takie nie znajduje potwierdzenia w przeprowadzonych analizach (pomiary, modelowanie). Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu (za które w największym stopniu odpowiada sektor transportu samochodowego) notowane są jedynie przy autostradzie A4.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
15	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm</p>	s. 284, 1.9.1. Proponowane wskaźniki monitorowania	<p>Jednym ze wskaźników monitorowania powinna być liczba indywidualnych urządzeń grzewczych na terenie gminy niespełniających wymagań uchwały antysmogowej obowiązujących od 1 stycznia 2022 roku oraz tych, które nie będą spełniały ograniczeń w kolejnych terminach wskazanych w uchwale.</p> <p>Samorządy powinny rozliczyć się z liczby kotłów niespełniających wymagań na dzień 1 stycznia 2022 r. do trzech miesięcy od wejścia w życie zaktualizowanego POP.</p> <p>Rozliczenie z liczby kotłów, które nie będą spełniały wymogów narzucanych przez kolejne terminy zapisane w uchwale antysmogowej powinno nastąpić do 6 miesięcy od wejścia tych ograniczeń w życie.</p>	<p>Z uzasadnienia uchwały antysmogowej dla woj. śląskiego wynika, że około 94 proc. B(a)P pochodzi z indywidualnych urządzeń grzewczych. W 2021 r. stacja pomiarowa w Rybniku odnotowała stężenie B(a)P na poziomie 10,1 ng/m³, zaś po wejściu w życie pierwszego terminu restrykcyjnego uchwały antysmogowej (1 stycznia 2022 r.) ilość B(a)P odnotowana przez tę stację za 2022 r. zmalała do 5,9 ng/m³. Wg zgłaszających uwagę poprawa jakości powietrza w zakresie B(a)P ma bezpośredni związek z realizacją zapisów uchwały antysmogowej, a stąd potrzeba bezwzględnego egzekwowania jej postanowień. Samorządy, na terenie których funkcjonują indywidualne urządzenia grzewcze niespełniające wymagań uchwały antysmogowej, powinny w terminie trzech miesięcy od złożenia sprawozdania wskazać, jakie działania zamierzają podjąć, by wyeliminować te kotły.</p> <p>Przekazanie danych o liczbie kotłów musi być poprzedzone analizą danych CEEB oraz weryfikacją danych poprzez kontrolę w terenie.</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Dodano wskaźnik monitorowania „liczba kotłów pozaklasowych na paliwo stałe wg bazy CEEB (stan na 31 grudnia każdego roku)”.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
16	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm</p>	<p>s. 302, Tabela 133 Tryb postępowania w ramach I POZIOMU ostrzegania PDK</p>	<p>I poziom zagrożenia powinien być ogłaszany nie tylko w przypadku wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego, ale również w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu dopuszczalnego zanieczyszczeń.</p>	<p>Warunki ogłoszenia I poziomu ostrzegania powinny obejmować również sytuację wystąpienia ryzyka przekroczenia poziomu dopuszczalnego zanieczyszczeń, a nie wyłącznie sytuację faktycznego przekroczenia poziomu dopuszczalnego.</p>	<p>Uwzględniono.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk				
17	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz	s. 302, 1.12.3 Tabela 133 Tryb postępowania w ramach I POZIOMU ostrzegania PDK s. 310 1.12.3, Tabela 135 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK Wiersz: Działania operacyjne	Dodanie w opisie działań organizacyjnych na poziomie I: Zbudowanie i aktualizacja baz danych o jednostkach oświatowych i opiekuńczych Zbudowanie i aktualizacja baz danych o jednostkach opieki zdrowotnej Usunięcie z opisu działań organizacyjnych na poziomie III: Zbudowanie i aktualizacja baz danych o jednostkach oświatowych i opiekuńczych Zbudowanie i aktualizacja baz danych o jednostkach opieki zdrowotnej	Racjonalnym działaniem jest tworzenie bazy danych jednostek, które należy ostrzegać, już na najniższym poziomie informowanie, zamiast dopiero w sytuacji, kiedy pojawia się ryzyko ogłoszenia III poziomu, czyli alarmowego. Trudno wyjaśnić, że dopiero podczas ogłoszenia alarmu smogowego organy odpowiedzialne zaczną tworzyć bazę podmiotów, które należy ostrzec.	Uwzględniono.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Rozwoju Wsi Belk				
18	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Belk	s. 304, Tabela 134 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzegania PDK s. 307, Tabela 135 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK	Doprecyzowanie, czy warunek dotyczący prognoz zanieczyszczenia powietrza przy ogłaszaniu II i III poziomu ostrzegania ma zastosowanie łącznie z ryzykiem przekroczenia poziomu informowania / alarmowego ogłaszanym przez GIOŚ, czy jest warunkiem niezależnym.	Dla II i III poziomu ostrzegania określono dwa warunki wdrażania, przy czym nie jest jednoznaczne, czy muszą one wystąpić łącznie, czy wystąpienie jednego z nich jest wystarczające do uruchomienia działań krótkoterminowych. Wydaje się, że warunek wynikający z prognoz zanieczyszczeń jest niepotrzebny, gdyż już w pierwszym warunku określonym jako ryzyko przekroczenia poziomu informowania / alarmowego GIOŚ powinien korzystać zarówno z prognoz jak i z pomiarów.	Uwzględniono.
19	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum	s. 304, Tabela 134 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU	Doprecyzowanie wiodącej roli WCZK w zakresie informowania mediów regionalnych i lokalnych w zakresie wdrożenia II i III poziomu ostrzegania.	Obowiązek informowania lokalnych mediów o wdrożeniu II i III poziomu ostrzegania został przypisany zarówno do WCZK, jak i do samorządów gmin. Wydaje się, że lepszą koordynację działań zapewni pozostawienie tego obowiązku na poziomie WCZK. Lokalne portale internetowe i rozgłośnie radiowe rzadko działają w skali wyłącznie jednej gminy. WCZK powinno więc zapewnić szybsze i bardziej skuteczne przekazywanie komunikatów	Nie uwzględniono. W gminach funkcjonują lokalne środki przekazu, które skutecznie docierają do mieszkańców.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>	<p>ostrzegania PDK s. 307, Tabela 135 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK</p>		<p>do mediów.</p>	
20	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold,</p>	<p>s. 304, Tabela 134 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzegania PDK s. 307, Tabela 135 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU</p>	<p>Rozszerzenie widoczności informacji o II i III poziomie ostrzegania poprzez obowiązkowe wykorzystanie istniejących systemów informatycznych, elektronicznych tablic informacyjnych, wyświetlaczy na przystankach, w tramwajach i autobusach.</p>	<p>Aby zapewnić możliwie najszersze rozpowszechnienie informacji o ryzyku wysokich poziomów zanieczyszczeń nie jest wystarczające wykorzystanie jedynie stron internetowych, ale konieczne jest włączenie do systemu obiegu informacji wszelkich dostępnych nośników informacji w przestrzeni publicznej. Takimi nośnikami informacji mogą być wyświetlacze elektroniczne na szkołach i urzędach (np. jeśli szkoła lub urząd jest wyposażony w tablicę LED prezentującą jakość powietrza), ale również wyświetlacze na przystankach lub ekrany wewnątrz pojazdów komunikacji publicznej. Część gmin ma również własne systemy ostrzegania zainteresowane osoby sms-ami o różnego typu zagrożeniach. Dlatego w ramach PDK powinno być obowiązkowe włączenie do systemu informowania o II i III poziomie ostrzegania dostępnych w danej gminie elektronicznych nośników informacji, jeżeli są możliwości techniczne, aby wyświetlać tego typu dane.</p>	<p>Uwzględniono. Wprowadzono zapis: „Samorządy gminne umieszczają na dostępnych w gminie elektronicznych nośnikach informacji (np. wyświetlacze elektroniczne na szkołach i urzędach, wyświetlacze na przystankach lub ekrany wewnątrz pojazdów komunikacji publicznej, gminne systemy ostrzegania mieszkańców poprzez sms) oraz na stronach internetowych...”</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk	ostrzeżenia PDK			
21	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health &	s. 305 Tabela 135 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzeżenia PDK s. 308 Tabela 136 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzeżenia PDK Wiersz: Ścieżka informacyjna.	Propozycja zmiany brzemienia: 3. PCZK przekazują informacje samorządom gminnym na danym obszarze o ogłoszonym poziomie.	Wprowadzenie jednoznacznego zapisu wskazującego odpowiedzialność za informowanie placówek oświatowych, opiekuńczych i opieki zdrowotnej innych niż podlegające starostom (pkt 6) pozwoli na uniknięcie wątpliwości, kto powinien informować te jednostki. Dotychczasowy zapis może budzić wątpliwości, co pokazały badania prowadzone wśród szkół i przedszkoli w woj. śląskim – część tych instytucji jest informowana przez własne gminy, część przez PCZK, część wcale nie jest informowana. Przepisanie tej odpowiedzialności bezpośrednio PCZK pozwoli na ograniczenie zamętu informacyjnego. Ponadto skróci obieg informacji, przez pominięcie jednego szczebla, co ma znaczenie zwł. w mniejszych gminach, gdzie przy mniejszej kadrze ryzyko nieprzekazania informacji wzrasta. Działanie to jest bezkosztowe, wymaga jedynie pozyskania z gmin bazy danych instytucji, które należy informować.	Uwzględniono.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”, Polski Alarm Smogowy, Porajski Alarm Smogowy, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk				
22	Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice, Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych, Fundacja Frank Bold, Fundacja 360, Gierałtowski Alarm Smogowy, Health & Environment Alliance (HEAL), Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,	s. 306 Tabela 135 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzegania PDK s 309 Tabela 136 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK wiersz: Sposób informowania	Nałożenie na wszystkie placówki oświatowe i opiekuńcze obowiązku informowania o ogłoszonym poziomie ostrzegania w zwyczajowo przyjęty w placówce sposób umożliwiający łatwy kontakt z taką informacją (np. przez system ogłoszeń przy wejściu do placówki, systemy typu elektroniczny dziennik itp.).	System taki działa z powodzeniem w placówkach oświatowych m.in. w Rybniku. Pozwala lepiej chronić dzieci i młodzież, dzięki większej świadomości zagrożenia w tych grupach, jak i w grupie rodziców i pracowników tych instytucji. Nie jest to działanie generujące dodatkowe koszty.	Uwzględniono częściowo. Dodano zapis: „Dobłą praktyką w placówkach oświatowych będzie informowania o ogłoszonym poziomie ostrzegania w sposób zwyczajowo przyjęty w placówce (np. przez system ogłoszeń przy wejściu do placówki lub z wykorzystaniem systemów informatycznych).”

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
23	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gieraltowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p>	<p>s. 306 Tabela 135 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzegania PDK s 309 Tabela 136 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK, wiersz: Sposób informowania</p>	<p>Propozycja zmiany brzemienia: Samorządy gminne umieszczają na głównej stronie internetowej gminy informacje o jakości powietrza lub link do strony (...) oraz informacje o ogłaszanych poziomach ostrzegania przez WCZK.</p>	<p>Gminy powinny być zobowiązane do umieszczenia informacji o jakości powietrza na głównej stronie internetowej gminy, jednoznacznie wskazując powagę problemu i sytuacji. Jest to działanie praktycznie bezkosztowe, a może przełożyć się na znaczny wzrost świadomości społecznej w zakresie konieczności poprawy jakości powietrza.</p>	<p>Wyjaśnienie. Samorządy są zobowiązane do umieszczania informacji i jest to monitorowane poprzez wskaźniki realizacji Programu.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	<p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>				
24	<p>Alarm Smogowy – Czechowice-Dziedzice,</p> <p>Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych,</p> <p>Fundacja Frank Bold,</p> <p>Fundacja 360,</p> <p>Gierałtowski Alarm Smogowy,</p> <p>Health & Environment Alliance (HEAL),</p> <p>Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie „Nie Dokarmiaj Smoga”,</p> <p>Polski Alarm Smogowy,</p> <p>Porajski Alarm Smogowy,</p> <p>Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Bełk</p>	<p>s. 307 Tabela 135 Tryb postępowania w ramach II POZIOMU ostrzegania PDK</p> <p>s 310 Tabela 136 Tryb postępowania w ramach III POZIOMU ostrzegania PDK</p> <p>Wiersz: Podejmowane działania operacyjne</p>	<p>Wprowadzenie zakazu stosowania kominków i innych instalacji na paliwo stałe, które nie stanowią głównego źródła ogrzewania, co najmniej od II poziomu ostrzegania PDK.</p>	<p>Zakaz stosowania instalacji, które nie stanowią gł. źródła ciepła, ale mają charakter rekreacyjny (gł. kominków) jest racjonalnym rozwiązaniem w sytuacji ogłoszenia poziomów ostrzegawczych, których celem jest ochrona zdrowia ludzkiego. Działanie to powinno mieć charakter obowiązkowy, nie fakultatywny i podlegać kontroli.</p>	<p>Uwzględniono częściowo. Obecny zapis w projektowanym PDK, który dotyczy zalecenia ograniczenia stosowania kominków zostaje zmieniony na zakaz stosowania kominków wykorzystywanych na cele rekreacyjne.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
25	Fundacja Frank Bold, Fundacja Napraw Sobie Miasto, Koordynator Clean Cities Campaign	s. 228, 1.8.3. Wykaz i opis planowanych do realizacji działań naprawczych s.233, 1.8.4. Harmonogram realizacji	We wszystkich strefach województwa śląskiego należy wprowadzić obowiązek prowadzenie stałego lub okresowego monitoringu jakości powietrza przy szkołach i żłobkach, jako uzupełnienie Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z obowiązkiem informowania rodziców dzieci uczęszczających do ww. placówek o wynikach pomiarów	Kwestią udowodnioną naukowo i bezsporną jest to, że dzieci i młodzież to grupa szczególnie narażona na szkodliwe oddziaływanie powietrza zanieczyszczonego pyłami zawieszonymi i tlenki azotu. Badania naukowe wskazują, że ekspozycja na tlenki azotu ma szereg poważnych skutków zdrowotnych u dzieci, w tym: – problemy z układem oddechowym, takie jak astma, przewlekłe zapalenie oskrzeli oraz nawracające infekcje górnych dróg oddechowych, – zaburzenia rozwojowe (badania sugerują, że ekspozycja na tlenki azotu w okresie rozwojowym może wpłynąć na rozwijający się układ nerwowy i mózg dziecka, co może prowadzić do trwałych problemów zdrowotnych oraz obniżenia zdolności poznawczych), – zwiększone ryzyko chorób sercowo-naczyniowych, – obniżenie koncentracji i zdolności poznawczych nawet w przypadku krótkotrwałej ekspozycji (badania przeprowadzone na Uniwersytecie Jagiellońskim potwierdzają natychmiastowy wpływ tlenków azotu na koncentrację i zdolności poznawcze dzieci). Należy mieć na uwadze, że w świetle art. 68 ust. 3 Konstytucji RP władze publiczne (w tym samorząd województwa śląskiego) obowiązane są do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m. in. dzieciom. W związku z powyższym obowiązkiem samorządu województwa śląskiego jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza, w tym zanieczyszczenie pochodzące z transportu. Samorząd powinien dążyć do tego, aby najszybciej jak to możliwe zostały osiągnięte nie tylko określone w przepisach prawa standardy jakości powietrza, ale również Globalne wytyczne jakości powietrza WHO (https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433) – ponieważ dopiero osiągnięcie tych wytycznych zapewni względne bezpieczeństwo zdrowotne dzieciom i młodzieży.	Nie uwzględniono. Monitoring jakości powietrza, z zastosowaniem metodyki referencyjnej, prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz uzupełniany o modelowanie matematyczne rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Dodatkowo prowadzono są okresowe pomiary za pomocą mobilnych stacji. O ich częstotliwości i lokalizacji decyduje GIOŚ. Stosowanie innych, niereferencyjnych metod pomiarowych, może być prowadzone przez gminy fakultatywnie, ale nie można nałożyć takiego obowiązku.
26	Fundacja Frank Bold, Fundacja Napraw Sobie Miasto, Koordynator Clean Cities Campaign	s. 228, 1.8.3. Wykaz i opis planowanych do realizacji działań naprawczych s.233, 1.8.4. Harmonogram realizacji	Należy wprowadzić rekomendację dążenia do jak najszybszego osiągnięcia w otoczeniu szkół i żłobków jakości powietrza zgodnej z Globalnymi wytycznymi jakości powietrza WHO (https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433).	Należy mieć na uwadze, że w świetle art. 68 ust. 3 Konstytucji RP władze publiczne (w tym samorząd województwa śląskiego) obowiązane są do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m. in. dzieciom. W związku z powyższym obowiązkiem samorządu województwa śląskiego jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza, w tym zanieczyszczenie pochodzące z transportu. Samorząd powinien dążyć do tego, aby najszybciej jak to możliwe zostały osiągnięte nie tylko określone w przepisach prawa standardy jakości powietrza, ale również Globalne wytyczne jakości powietrza WHO (https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433) – ponieważ dopiero osiągnięcie tych wytycznych zapewni względne bezpieczeństwo zdrowotne dzieciom i młodzieży.	Nie uwzględniono. Szkoły i żłobki (a nawet przedszkola) zlokalizowane są w różnych miastach i wsiach na terenie województwa śląskiego i nie ma możliwości fizycznych odgródzenia ich od sąsiedztwa i nie ma możliwości prawnych dla ustanowienia w ich otoczeniu specjalnych stref. Standardy jakości powietrza na terenie kraju określone są w polskim prawie, do którego transponowano Dyrektywę CAFE.
27	Fundacja Frank Bold, Fundacja Napraw Sobie Miasto, Koordynator Clean Cities Campaign	s. 228, 1.8.3. Wykaz i opis planowanych do realizacji działań naprawczych s.233, 1.8.4. Harmonogram realizacji	Należy nałożyć na burmistrzów i prezydentów miast, w szczególności w strefach: aglomeracja gómośląska, aglomeracja rybnicko-jastrzębska, miasto Częstochowa oraz miasto Bielsko-Biała obowiązek przeprowadzenia analizy możliwości tworzenia „szkolnych ulic”, tj. przeprowadzenia kompleksowych działań mających na celu ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza pochodzące z transportu drogowego, w szczególności poprzez ograniczenie ruchu samochodowego	Należy mieć na uwadze, że w świetle art. 68 ust. 3 Konstytucji RP władze publiczne (w tym samorząd województwa śląskiego) obowiązane są do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m. in. dzieciom. W związku z powyższym obowiązkiem samorządu województwa śląskiego jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza, w tym zanieczyszczenie pochodzące z transportu. Samorząd powinien dążyć do tego, aby najszybciej jak to możliwe zostały osiągnięte nie tylko określone w przepisach prawa standardy jakości powietrza, ale również Globalne wytyczne jakości powietrza WHO (https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433) – ponieważ dopiero osiągnięcie tych wytycznych zapewni względne bezpieczeństwo zdrowotne dzieciom i młodzieży.	Nie uwzględniono. Działanie takie nie znajduje potwierdzenia w przeprowadzonych analizach (pomiary, modelowanie). Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu (za które w największym stopniu odpowiada sektor transportu samochodowego) notowane są jedynie na autostradzie A4. Natomiast programy ochrony powietrza są dokumentami, których zawartość określa rozporządzenie

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi lub wniosku	uzasadnienie uwagi lub wniosku	informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>na ulicach sąsiadujących ze szkołami i żłobkami w godzinach zajęć oraz nasadzenia zieleni oddzielające szkoły i żłobki od ulic. Analiza powinna obejmować identyfikację placówek szczególnie narażonych na wysokie stężenia zanieczyszczeń (PM2,5, PM10 oraz dwutlenku azotu), wskazanie możliwych do podjęcia działań obejmującą w szczególności wprowadzenie czasowych lub stałych ograniczeń ruchu drogowego (w tym tworzenie stref ograniczonego ruchu, stref czystego transportu, likwidacji miejsc parkingowych) oraz nasadzeń zieleni, szacowanie kosztów tych działań oraz możliwego do osiągnięcia celu ekologicznego. W analizie takiej należy ponadto ocenić dodatkowe korzyści wynikające z tworzenia „szkolnych ulic” w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz ograniczenia hałasu.</p>		<p>Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159) i nie podejmują tematyki uciążliwości akustycznej.</p>
28	<p>Fundacja Napraw Sobie Miasto, Koordynator Clean Cities Campaign</p>	<p>s. 311 – Działania krótkoterminowe ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych, alarmowych oraz poziomu informowania</p>	<p>Należy nałożyć na dyrektorów szkół i żłobków obowiązek przekazywania rodzicom uczęszczającym do tych placówek dzieci informacji na temat ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych, informowania i alarmowych wraz ze wskazaniem zalecanych środków ostrożności oraz ograniczeń i zakazów. Informacja taka powinna być przekazywana w sposób zwyczajowo przyjęty w danej placówce, w szczególności z wykorzystaniem systemów informatycznych wykorzystywanych do kontaktu z rodzicami.</p>	<p>Kwestią udowodnioną naukowo i bezsporną jest to, że dzieci i młodzież to grupa szczególnie narażona na szkodliwe oddziaływanie powietrza zanieczyszczonego pyłami zawieszonymi i tlenki azotu. Badania naukowe wskazują, że ekspozycja na tlenki azotu ma szereg poważnych skutków zdrowotnych u dzieci, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – problemy z układem oddechowym, takie jak astma, przewlekłe zapalenie oskrzeli oraz nawracające infekcje górnych dróg oddechowych, – zaburzenia rozwojowe (badania sugerują, że ekspozycja na tlenki azotu w okresie rozwojowym może wpłynąć na rozwijający się układ nerwowy i mózg dziecka, co może prowadzić do trwałych problemów zdrowotnych oraz obniżenia zdolności poznawczych), – zwiększone ryzyko chorób sercowo-naczyniowych, – obniżenie koncentracji i zdolności poznawczych nawet w przypadku krótkotrwałej ekspozycji (badania przeprowadzone na Uniwersytecie Jagiellońskim potwierdzają natychmiastowy wpływ tlenków azotu na koncentrację i zdolności poznawcze dzieci). <p>Należy mieć na uwadze, że w świetle art. 68 ust. 3 Konstytucji RP władze publiczne (w tym samorząd województwa śląskiego) obowiązane są do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej m. in. dzieciom.</p> <p>W związku z powyższym obowiązkiem samorządu województwa śląskiego jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza, w tym zanieczyszczenie pochodzące z transportu. Samorząd powinien dążyć do tego, aby najszybciej jak to możliwe zostały osiągnięte nie tylko określone w przepisach prawa standardy jakości powietrza, ale również Globalne wytyczne jakości powietrza WHO (https://www.who.int/poland/pl/publications/i/item/9789240034433) – ponieważ dopiero osiągnięcie tych wytycznych zapewni względne bezpieczeństwo zdrowotne dzieciom i młodzieży.</p>	<p>Uwzględniono częściowo. Dodano zapis: „Dobrą praktyką w placówkach oświatowych będzie informowania o ogłoszonym poziomie ostrzegania w sposób zwyczajowo przyjęty w placówce (np. przez system ogłoszeń przy wejściu do placówki lub z wykorzystaniem systemów informatycznych).”</p>